

Fåglarna tvättas i varmt vatten med Yes. Det är viktigt med täta skyddskläder: regnställ, skyddsoverall, gummihandskar, ansiktsmask och skyddsglasögon.

Det är varmt och svettigt, men kull!

BEREDSKAP FÖR OLJEUTSLÄPP

Stjärnor utbildas i fågeltvätt

Trots bitande kyla, mycket snö och inställd kollektivtrafik i Stockholmsområdet, infann sig nästan samtliga intresserade stjärnor för att lära sig tvätta oljeskadade fåglar i Haninge brandstations tvätthall.

★ Efter lång tids planering är äntligen projektet i gång – Svenska Blå Stjärnan ska utbilda tvåhundra oljetvättare tillsammans med KfV (Katastrofhjälp fåglar och vilt). De första två utbildningarna hölls i slutet av november i Haninge, söder om Stockholm.

Sverige har tidigare inte haft en ordentlig beredskap för att omhänderta fåglar som skadas av oljeutsläpp.

KfV:s föreläsare Stefan Gabrielsson hade tråkiga historier att berätta för gruppen om hur en välmenande allmänhet kan skada fåglarna ännu mer om de till exempel rusar ut på stranden och plockar med sig fåglar för att försöka tvätta dem hemma.

Av djurskyddsskäl anser KfV att det längs Östersjökusten ska finnas ett antal färdigutbildade fågeltvättare som är redo att rycka ut snabbt om oljelarmet går. Och Svenska Blå Stjärnan ställer naturligtvis upp.

Känsliga häckningsplatser

Stefan Gabrielsson och Pernille Kragenskjöld från KfV inledde dagen med en föreläsning om oljeutsläpp i allmänhet och hur de påverkar fåglar runt omkring i synnerhet. Han nämnde att trots att det förekommer en mindre mängd oljeutsläpp i Östersjön än vad det gör på andra håll i världen, är det trots allt ett mycket känsligt område för

fåglar. Det är främst runt den södra delen av Gotland där många alfåglar har sina häckningsplatser.

De 250 till 500 oljeutsläppen, som Kustbevakningen registrerar varje år i svenska vatten, beräknas döda upp till 200 000 fåglar.

Rigorös skyddsutrustning

Efter förmiddagens föreläsning ägnades resten av dagen åt de praktiska övningarna i brandstationens tvätthall där det fanns uttag för slangar och en golvbrunn med oljeseparator.

Man behöver ett fullständigt skydd mot den giftiga oljan man kommer i kontakt med under arbetet. Det krävs

Förberedelser på brandstationen.

Det är viktigt att allt diskmedel sköljs bort.

Med hjälp av en termometer blir vattentemperaturen korrekt. Diskmedlet doseras med spruta för rätt koncentration.

Av djurskyddsskäl används endast döda fåglar vid utbildningen.

skyddskläder som täcker hela kroppen. Det blev ganska varmt i tvätthallen med regnställ plus heltäckande engångsoverall, inklusive skyddsglasögon som tenderade att imma igen.

Åtskilliga baljbyten

Flera lag, med tre personer var, tvättade sina fåglar samtidigt, vilket ställde krav på trycket i slangarna om alla sprutade samtidigt.

När det gäller att hitta en lämplig lokal att använda vid skarpt läge, är det trycket man kan få ut ur vattenslangarna som är en av de mest avgörande faktorerna, tillsammans med ventilation och ett sätt att separera oljan ur spillvattnet.

Två personer tvättar fågeln genom att doppa ner den i ett kar med vatten preparerad med en viss mängd diskme-

del. Diskvattnet ska inte gnuggas in i fjäderdräkten, utan det ska "skjutas" in varligt under fjädrarna för att lösa upp oljan.

Den tredje personen i tvättaget ser till att det alltid finns baljor med nytt vatten och diskmedel, eftersom vattnet svärtas ner ganska fort.

Detta baljbyte kan pågå upp till 20 gånger innan det är dags att skölja.

Bort med allt diskmedel

Sköljningen är det moment där fågeln tvättas på riktigt. Med en relativt stark stråle sköljs fågeln av från topp till tå, mycket noggrant så att varenda molekyl av diskmedlet försvinner. Om man missar att skölja av minsta parti ordentligt, riskerar fågeln att i stället bli tvättmedelsskadad, vilket i praktiken ger samma resultat som en oljeskada.

Man börjar tydligt kunna skönja resultat när vattnet "pärlar" sig och rinner av fjäderdräkten precis som vattnet på en gås. Även de svårtillgängliga delarna måste sköljas noga, varför den som håller i fågeln måste vara extra uppmärksam och hjälpa till att hålla ut vingarna.

Då detta bara var en övning, förlorar man naturligtvis en del realism på att tvätta avlidna fåglar. Fåglarna blev visserligen renare än de någonsin varit i livet, men varje stjärna får nog räkna med att fåglarna har lite mer "fight" i sig vid skarpt läge, vilket är bra enligt Stefan Gabrielsson – det betyder att fågeln har mycket bättre förutsättningar att klara sig själv när den så småningom släpps ut igen, hel och ren.

TEXT & FOTO:
STEFAN PETTERSSON